

Джерела та література

1. Лук'яненко В. М. Наддержавна у формуванні регіональної політики. Київ: НАУ, 2020.
2. China's \$900 billion New Silk Road. What you need to know. World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2017/06/china-new-silk-road-explainer/> (Last accessed: 28.03.2021).
3. Chun K. H. The BRICs superpower challenge: foreign and security policy analysis. Routledge. 2016.
4. GDP based on purchasing-power-parity per capita. International Monetary Fund.
5. Great Powers. Microsoft Encarta Online Encyclopedia. WebCite. 2009. URL: https://www.webcitation.org/5kwqEr8pe?url=http://encarta.msn.com/encyclopedia_761590309/Great_Powers.html (Last accessed: 28.03.2021).
6. Huntington S. P. The lonely superpower. Foreign affairs. 1999. P. 35–49.
7. John E. S. China: Emerging superpower. 2019.
8. Military Strength Ranking, 2021. Global Firepower. URL: <https://www.globalfirepower.com/countries-listing.php> (Last accessed: 28.03.2021).
9. Miller A. L. A Superpower? No Time Soon. Hoover Digest, 2. 2005. URL: <https://www.hoover.org/research/superpower-no-time-soon> (Last accessed: 28.03.2021).
10. Rosefielde, S. Russia in the 21st century: the prodigal superpower. Cambridge University Press. 2005.
11. Superpower. Cambridge Dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/superpower> (Last accessed: 28.03.2021).
12. Superpower. Macmillan Dictionary. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/british/superpower> (Last accessed: 28.03.2021).
13. World Economic Outlook Database, October 2020. International Monetary Fund.
14. World Nuclear Forces, SIRPI yearbook 2020.

Палько Владислава

Національний університет «Острозька академія»

ПОСТЫПОЛЯРНА БОРотьБА МІЖ США ТА КНР

Анотація. Тези доповіді спрямовані на аналіз сучасного стану відносин між США та КНР, а також розкривають причини їхнього конфлікту та можливі наслідки для обох сторін. Висвітлюють трансформацію політичного діалогу між Америкою та Китаєм.

Ключові слова: США, КНР, Азійсько-Тихоокеанський регіон, конфлікт, війна.

Abstract. The thesis of the report allow to analyze the current state of relations between the US and PRC. Also help to reveal the reasons for their conflict, and possible consequences for

both parties. The thesis highlight the transformation of political dialogue between America and China.

Keywords: USA, PRC, Asia-Pacific region, conflict, war.

У постбіполярну епоху відбулася трансформація лідерських позицій в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. Тепер з'являється новий впливовий гравець – КНР. Держава, яка наразі є однією із найголовніших суперників США. Відносини між країнами впливають на тенденції сучасного світу. Зовнішня політика інших держав певною мірою залежить від одного з гегемонів. Чим більший вплив має одна із держав, тим авторитетнішою вона є у світі. Саме це наразі спричиняє боротьбу між США та КНР за владу.

Проблематику їхніх стосунків вивчали як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, науковці, серед яких С. Пронь, Н. Городня, Д. Листопадова, М. Пільсбері, З. Бжезінський.

Стосунки між державами розпочалися зі створення у 1949 р. Китайської Народної Республіки. За президента Америки Д. Картнера між двома країнами склалися повні дипломатичні відносини.

У період 70-80-х рр. відбулося кілька з'їздів Комуністичної Партії Китаю. На одному з них була проголошена стратегія модернізації країни до 2049 р. [3]. Також у цей період відбулися криваві події на площі Таньаньмень [2]. Міжнародна спільнота, зокрема і США, засудили Китай у порушенні прав людини. Саме такою напругою було розпочато новий період протиріч між двома різними ідеологічними центрами.

Ситуація ще більше загострилася, коли у 1996 р. було вирішено вперше провести на Тайвані президентські вибори. Китай завжди мав претензії на цей острів. Тому, щоб певною мірою перешкодити виборам, Піднебесна провела ракетні випробування досить близько до острова.

Однак за другим терміном Б. Клінтона відносини між США та КНР були дещо пом'якшені. У 1998 р. президент Америки здійснив візит до Китаю для нормалізації стосунків між країнами. Деякі науковці вважають, що після цієї зустрічі у свідомості як китайських, так і американських громадян закарбувалося поняття «епоха Клінтона–Цзян Цземіння» [5].

За каденції Дж. Буша-молодшого відносини знову погіршилися. Амбіції Піднебесної зростали, Китай продовжував нарощувати свої військові та економічні сили в АТР. Це спричинило скептичне та неприязне ставлення до китайського уряду тогочасної адміністрації США.

За Б. Обама відносини між США та КНР реалізувалися на тлі кризи 2008–2009 рр. У цей період відбулося погіршення стосунків. Деякі експерти цей період називали «ною Холодною війною» [4]. З 2008 р. Китай був найголовнішим кредитором США. Однак у 2009 р. розпочинається «американо-китайський стратегічний і економічний діалог». Були спроби створити неформальне об'єднання США та Китаю під назвою «G2». Однак Китай виявив небажання до реалізації запропонованої концепції, оскільки вбачав у цьому використання китайської економіки для вирішення американських фінансових проблем.

Відносини між Америкою та Китаєм за каденції Д. Трампа зазнали серйозного погіршення. Період характеризується початком економічної війни. Водночас у 2017 р. Америка оголосила про вихід з Транстихоокеанського партнерства. На той час це була найбільша зона вільної торгівлі в АТР. Однак у 2020 р. був підписаний договір «Регіональне всебічне партнерство». Туди увійшло 14 азійських країн. Певне послаблення американської політики втручання у події Азійсько-Тихоокеанського регіону призвело до створення досить потужного союзу, який може надати КНР сили для встановлення своєї влади.

Варто зазначити, що стосунки між державами погіршилися і за часів пандемії. Адже неодноразово в новинах можна почути звинувачення на адресу Китаю у поширенні коронавірусу.

У 2021 р. розпочався новий період в історії США. Новообраним президентом країни став Д. Байден. На першій зустрічі з питань зовнішньої політики він висловив позицію боротьби з економічними зловживаннями Китаю [1].

Отже, США та КНР досі перебувають у стані «тихої війни». Америка має авторитет у АТР. Проте і Китай всіма силами намагається нарощувати свою міць. Для цього країна використовує будь-які методи. Однак, якщо Китайська Республіка має наміри до 2049 р. стати найголовнішим лідером у світі, то для цього вона повинна кардинально змінити свій підхід до управління країною. Адже наразі поширена концепція демократії та прав людини, що для КНР залишається досить значною перепорою до правдивої назви «китайська мрія».

Джерела та література

1. Байден: Дні, коли США відступали перед агресією Росії, минули. URL: <https://gordonua.com/ukr/news/worldnews/bajden-projshli-dni-koli-ssha-postupalisja-pered-oblichchjam-agresiji-rosiji-amerika-povernulasja-1538647.html>
2. Події на площі Тяньаньмень. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/tm.pl?Month=06&Day=04>
3. Чотири модернізації Ден Сяопіна та їхні результати. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/world_history/31731/
4. Городня Н. Д. Американо-китайські відносини за адміністрації Б. Обама. *Історичний архів. Наукові студії*. 2013. Вип.10. С. 96–102.
5. Пронь С. В. США і Китай: модель взаємозалежності та взаємодоповнення в боротьбі за сучасне світове лідерство. *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. 2016. Вип. 23(1). С. 59–64.